Myndigheten för
samhällsskydd
och beredskap

Insatsverksamheten 2012

Insatsverksamheten 2012

© Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)

Utgivningsår: 2013

Publ.nr: MSB517 - mars 2013
ISBN: 978-91-7383-313-4

Produktion: Advant Produktionsbyrå
Tryck: DanagårdLiTHO

OMSLAGSBILDEN: Minhantering och röjning av oexploderad ammunition har under de två senaste åren fått ett ökat utrymme i MSB:s insatsverksamhet. 2012 deltog bland andra Margus Kurvits i MSB:s insats efter våldsamma explosioner i vapendepåer i Kongo-Brazzaville. Foto: STIG DAHLÉN

Innehåll

1. Inledning **4**

2. Humanitära insatser **6**

3. Minhantering **10**

4. Civil konflikthantering **14**

5. Stärkande av katastrofberedskap **16**

6. Övriga insatser **20**

7. Kvalitetshöjande perspektiv **22**

8. Statistisk och ekonomisk sammanfattning **27**

1. Inledning

MSB som operativ aktör

Den röda tråden i MSB:s operativa uppdrag är att möjliggöra och stödja andra aktörers hantering av allvarliga olyckor, kriser och katastrofer, nationellt såväl som internationellt. Detta görs genom att bistå med stödresurser till svenska kommuner och länsstyrelser, samt till andra länder, FN och EU i samband med större händelser. MSB ska även skapa förutsättningar för andra centrala myndigheter, länsstyrelser med flera att hantera allvarliga olyckor och kriser effektivt och samordnat. Målet är ett samlat nyttjande av samhällets resurser och samordning av information gentemot allmänheten.

MSB ska skapa förutsättningar för andra aktörer att själva hantera situationen, men tar aldrig över det operativa ansvaret.

MSB som insatsaktör

I genomförandet av internationella insatser arbetar MSB främst inom ramen för den svenska biståndspolitiken, där MSB har uppdraget att hålla beredskap för räddnings- och katastrofinsatser, humanitär minhantering, stärkande av katastrofberedskap, tidig återuppbyggnad och civil konflikthantering. MSB genomför även stödinsatser till icke biståndsländer vid katastrofer, främst genom EU:s civilskyddsmekanism samt genom de arrangemang som skapats för att möjliggöra stöd och solidaritet mellan EU-länderna. Myndigheten bistår även med förstärkningsresurser nationellt vid skogsbrand, översvämning, oljeutsläpp och kemikalieolycka. MSB har vidare uppdraget att ge stöd till utlandsmyndigheter och nödställda då många personer med hemvist i Sverige drabbas av en katastrof i utlandet.

Enligt myndighetens regleringsbrev ska MSB redovisa en sammanfattande analys av omfattning, inriktning och finansiering av under året genomförda insatser till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet). Redovisningen ska ske i form av en årlig rapport som ska omfatta en sammanfattande analys av insatsernas resultat samt särredovisning av kostnader hänförliga till insatserna i biståndsländer.

Inom ramen för denna rapportering ingår ett särskilt rapporteringskrav kopplat till hur myndigheten har implementerat FN-resolutionerna 1325 (år 2000) och 1820 (år 2008) i insatsverksamheten samt en bedömning av uppnådda resultat. Det inkluderar könsfördelning inom genomförda insatser samt beaktande av den nationella handlingsplanen 2009-2012 för genomförande av resolution 1325.

Denna rapport utgör MSB:s återrapportering utifrån ovanstående uppdrag. Varje verksamhetsområde redovisas separat och nyckelinsatser i verksamheten beskrivs. Därefter redovisas insatsverksamheten i relation till vissa kvalitetshöjande perspektiv. Rapporten avslutas med en statistisk och ekonomisk översikt av verksamheten under 2012.

Hjälp på väg. En viktig del av det logistiska stödet är transporter av förnödenheter med lastbilar. Afrikanska vägar ser under regnperioder ofta ut som på bilden från Demokratiska Republiken Kongo. Foto: MSB

2. Humanitära insatser

Under 2012 var MSB:s humanitära insatser fördelade på ett stort antal länder och inriktade på att hantera följderna av naturkatastrofer, svältkatastrofer och konflikter. Med insatserna har MSB bidragit till att rädda liv och lindra nöd. Det har bland annat skett genom byggande av boende och kontor som förstärkt FN:s förmåga att agera i områden med hårt drabbad befolkning. Ett annat exempel är stöd från MSB inom transport och logistik, vilket bidragit till att förnödenheter nått fram till de behövande.

SYRIENKRISEN

Som en följd av krisen och inbördeskriget i Syrien har miljoner människor tvingats på flykt, inom landet och i första hand till grannländerna. FN:s flyktingkommissariat UNHCR upprättade sommaren 2012 i samverkan med lokala myndigheter, NGO:er och andra FN-organ flyktinglägret Za´atri Camp i Jordanien, 15 kilometer från den syriska gränsen med kapacitet att på sikt kunna ta emot 60 000 personer.

Lägret är placerat i öknen där temperaturen sommartid ofta är drygt 40 grader, kombinerat med kraftiga vindar och sandstormar. På vintern är minusgrader inte ovanligt nattetid.

UNHCR inkom med en förfrågan till MSB och IHP (International Humanitarian Partnership) om stöd med kontor och receptionscenter. UNHCR och övriga organisationer i Za´atri camp gavs förbättrade arbetsförhållanden med kontorsplatser för 80 personer, mötesrum, toaletter samt intervjurum för nyanlända flyktingar. Faciliteterna inhystes i lokalt upphandlade prefabricerade moduler (containrar) som fraktades till lägret där de installerades av personal från MSB och IHP.

UNHCR:s möjligheter att stödja nödställda som flytt från krigshärjade Syrien till lägret Za´atri i Jordanien ökade när MSB och IHP bidrog med ändamålsenliga lokaler för bland annat kontor och boende. Foto: KATARINA RUNEBERG

Insatsen möjliggjorde en stärkt internationell närvaro för att hantera flyktingsproblematiken. Receptionscentrat med intervjurum förenklade och snabbade upp mottagandet, inklusive registreringen, av det stora inflödet av flyktingar från Syrien.

Bygget av campen avslutades i oktober. Därefter gav MSB fortsatt stöd genom att sekondera en camp manager. Detta för att tillförsäkra en smidig övergång och fortsatt kvalitativ drift av flyktinglägret.

MSB:s stöd till regionen och med koppling till Syrienkrisen var omfattande hösten 2012 med många enskilda sekonderingar, bland annat i Turkiet, Libanon och Jordanien. Insatserna har främst fokuserat på logistik och informationshantering, men även humanitär samordning. MSB har stöttat både landskontor och regionala kontor.

En vatten- och miljöexpert sekonderades till Unicef som stöd till deras WASH-uppdrag i Za'atri camp. Insatsen möjliggjordes genom nära dialog med Unicef och UNHCR. MSB bidrog med sin expertis genom att en teknisk rekognosering genomfördes innan insatsen påbörjades. Detta resulterade i rekommendationer till organisationerna på plats om hur vatten- och miljöfrågan skulle hanteras.

SAHEL

MSB genomförde i juni 2012 en rekognoseringsresa till Västafrika (Senegal och Mali). Bakgrunden var den svåra torkan och livsmedelskrisen i Sahelområdet. Förutom diskussioner på regional nivå med de olika FN-organen, kunde MSB genomföra en initial teknisk och säkerhetsmässig rekognosering i staden Mopti gällande en kontorsbyggnation som OCHA uttryckt behov av.

MSB har sedan september stöttat OCHA i Mali med en logistiker för att se på möjligheten att etablera ett interagency-kontor i Mopti i norra delen av det regeringskontrollerade området i Mali. Uppgiften för logistikern var att undersöka om en utökning av kontorsplatser skulle kunna rymma fler FN-organ och andra organisationer, exempelvis UNHCR, WHO, UNDSS, UN Women, IOM och OCHA.

Genom samlokalisering av flera olika FN-organ och NGO-er stärks möjligheterna till samordnad, effektiv och ändamålsenlig respons. Syftet var att utöka de olika organisationernas närvaro i områden där dittills enbart WFP och Unicef haft personal. Insatsen är också kopplad till en komplicerad säkerhetsproblematik, vilket försvårat arbete. Under den pågående insatsen inkom i slutet av december 2012 ytterligare en förfrågan om byggnation av ett kontor. Logistikern kommer att fortsätta sitt arbete med att påbörja bygget av ett gemensamt FN-kontor under 2013. Det beräknas vara färdigt juni 2013.

MSB har stöttat flera FN-organ i regionen med enskilda sekonderingar, främst inom ICT och telekommunikation, informationshantering, men även Mine Risk Education (MRE). Sammantaget har dessa insatser bidragit till att förbättra FN:s förutsättningar att snabbt svara upp mot de ökande humanitära behoven i landet.

MSB-personal vid flyktinglägret Bunj i Sydsudan arbetar i ösregn med att laga ett kabelbrott på vattenreningsanläggningen.
Foto: PER LARSSON

SYDSUDAN

UNHCR har en stor närvaro i Sydsudan med flyktingläger över hela landet. I Upper Nile State och då särskilt i Maban county är situationen svår med bland annat brist på dricksvatten. I detta område administreras flyktinglägren från camperna Jamam och Bunj, vilka i ursprungligt skick inte hade tillräcklig kapacitet för att ge service till den UNHCR-personal som fanns på plats.

Boendeförhållandena i båda baserna, särskilt i Jamam, var klart undermåliga med svåra arbetsförhållanden, hög sjukfrånvaro och korta personalrotationer som följd. Detta påverkade UNHCR:s förmåga att hantera flyktingsituationen. UNHCR kontaktade MSB och efterfrågade stöd med att förbättra förhållandena för sin personal. Efter en genomförd rekognoseringsresa beslutades att MSB skulle bistå UNHCR med att färdigställa en befintlig prefabricerad camp i Jamam samt etablera en kombinerad prefab- och tältbaserad base camp för UNHCR i Bunj. Insatsen resulterade i att UNHCR fick en fullt fungerade base camp i Bunj med boende och kontor för 42 internationella och 24 nationella medarbetare. Detta inkluderade sanitet, vattenrening, elektricitet, kontorsplatser och kök. Vidare förbättrades genom olika åtgärder sophanteringen, liksom säkerheten i campen.

I Jamam resulterade insatsen i boende och kontor för 12 internationella och 24 nationella medarbetare för UNHCR. Övriga faciliteter i Jamam fanns redan på plats. Camperna i Jamam och Bunj används även av andra organisationer än UNHCR och på så vis har insatsen förbättrat samarbetet mellan de internationella organisationer som nyttjar boende- och kontorsmöjligheterna.

Sammantaget har UNHCR:s personal som en följd av MSB:s stöd kunnat genomföra sitt arbete och uppfylla sina åtaganden gentemot flyktinglägren i Upper Nile State på ett effektivare sätt än tidigare. UNHCR:s personal har även drabbats av färre sjukdomar

och fått en bättre rekreativ miljö sedan MSB:s camper kom på plats, vilket ökat uthålligheten bland den humanitära personalen som arbetar i området. Därmed har insatsen resulterat i bättre humanitärt stöd till de omkring 110 000 drabbade människorna i flyktinglägren i Maban county.

MSB har stöttat flera FN-organ i landet med enskilda sekonderingar, både inom ICT/telekommunikation och humanitär samordning, men också management av lättare transportflotta. Den stora merparten av MSB:s personal har arbetat ute i landet och endast ett fåtal har varit stationerade i Juba. Detta innebär att insatserna har bidragit till en stärkt humanitär respons i nära anslutning till de faktiska och akuta behoven.

AFRIKAS HORN

MSB:s insats i Dolo Ado, Etiopien, beskrevs ingående i årsrapporten för 2011. Insatsen fortsatte första halvan av 2012, med vissa nyckelpositioner så som camp management och sjukvård för att säkerställa en god överlämning och kompetensbyggande av lokal personal för att tillförsäkra en fortsatt effektiv drift av campen. Denna del av insatsen finansierades av UNHCR. De två camperna för UNHCR och WFP utgör i dag navet för den humanitära responsen i området tack vare möjligheten för personal att bo och arbeta tryggt nära den drabbade befolkningen.

RAPID RESPONSE TEAM INOM WASH

MSB har under året sekonderat ett Rapid Response Team (RRT) till Unicef bestående av en koordinator och en informationsspecialist. RRT kan snabbt sätta i gång eller utveckla klusterverksamhet för vatten- och sanitetsaktörer i akuta kriser och katastrofer. Teamet har varit stationerat i Geneve, men huvuddelen av tiden varit verksamt i Tchad, Niger, Mali, DR Kongo och Libanon. Utvärderingen av teamets insatser är positiv, såväl från det globala vatten- och sanitetsklustret som från nationella aktörer.

Teamet har under 2012 startat klusterkoordinering i Niger och system för informationshantering i Mali, Tchad och DR Kongo. I Libanon har teamet stöttat UNHCR, Unicef och andra WASH-aktörer med insatser inom koordinering, insatsplanering och säkerställande av standards för vatten och sanitet i syfte att möta de snabbt ökande behoven i mottagandet av flyktingar från Syrien.

ENSKILDA SEKONDERINGAR

Enskilda sekonderingar till partners inom FN och EU är en viktig del av MSB:s internationella verksamhet. Standby-arrangemangen utgör en integrerad del av FN:s beredskap att hantera både pågående kriser och hastigt uppkomna katastrofer. Inom ramen för detta system ska MSB ha en god förmåga att vid förfrågan förstärka FN:s operativa verksamhet med personal i enlighet med befintliga avtal.

Expertstöd i form av sekonderingar är alltid temporära till sin karaktär och aktiveras då den humanitära situationen påkallar behov av en tillfällig förstärkning. MSB har under året haft drygt ett hundratal sekonderingar till sina partners, företrädesvis inom områdena transport och logistik, information och koordinering samt vatten och sanitet. Detta har bidragit till att stärka FN-systemet och det internationella humanitära biståndet och på så sätt ökat möjligheterna att rädda liv och lindra nöd i flera humanitära katastrofer runt om i världen.

3. Minhantering

Efterfrågan inom området humanitär minhantering har varit hög under 2012 och MSB har bedrivit flera stora insatser. Betydande delar av finansieringen har täckts av de uppdragsgivande organisationerna själva.

KONGO-BRAZZAVILLE

I mars 2012 inträffade mycket stora explosioner i vapenförråd i centrala Brazzaville i Republiken Kongo. Många omkom och sjukhusen i Brazzaville blev överfulla av skadade. Myndigheterna gick ut med en internationell förfrågan om stöd, en förfrågan som besvarades både av länder och enskilda organisationer. Explosionerna orsakade omfattande utkast och spridning av explosivämnen över en spridningsradie på cirka 2,5 km från vapenförråden. ICRC och UNMAS begärde stöd och MSB ställde med kort varsel upp på båda organisationernas begäran.

Som stöd till ICRC skickades ett EOD Rapid Response team för att under en månad genomföra akut röjning av utspridda ammunitionseffekter (EOD = Explosive Ordnance Disposal). Insatsen kännetecknades av god koordinering och fördelning av lämpliga uppgifter mellan ICRC och UNMAS och övriga stödjande enheter. Ett av de synbara resultaten av MSB:s stöd var ett effektivt EOD-arbete samt röjning och upprensning av oexploderad ammunition (OXA) på ett sjukhus som skadats av explosionerna. Det senare arbetet möjliggjorde för sjukhuset att kunna ta emot drabbade civila.

UNMAS fick stöd från MSB med ett sammansatt team bestående av EOD Rapid Response kapacitet, men även kvalitetssäkringskompetens för det påbörjade röjningsarbetet, en medicinsk koordinator med plusmateriel i form av extra traumaväskor för utbildning och fördelning till röjande resurser samt en IMSMA-expert (IMSMA = Information Management System for Mine Action).

MSB:s bepansrade hjullastare är en unik resurs för röjning av oexploderad ammunition. Hjullastaren har kraftigt påskyndat den enorma röjningsinsatsen som blev följden av exploderande vapenförråd i Kongo-Brazzaville. Foto: PETER SJÖDIN

Insatsen i Kongo-Brazzaville blev sammantaget den bredaste MSB-insatsen hittills inom röjning av minor och oexploderad ammunition. Våren 2012 fanns bland annat den här trion på plats, från vänster Emma Wingren (IMSMA-expert), Kerstin Oldgren Degerman (Mine Medic) och Karin Hugelius (Medicinsk koordinator). Foto: STIG DAHLÉN

Utöver beskriven materiel och utrustning skickades en bepansrad hjullastare med operativ personal för att påbörja det omfattande röjningsarbetet i kratrarna efter de förstörda ammunitionsdepåerna.

I UNMAS-insatsen fick MSB operativt stöd från såväl svenska Försvarsmakten (FM) som Estonian Rescue Board (ERB). Båda bidrog med två kvalificerade EOD-operatörer vardera. Insatsen med bepansrad hjullastare fortsätter under 2013, övrigt UNMAS-stöd avvecklades efter cirka tre månaders framgångsrikt röjningsarbete i komplicerad urban miljö.

SYRIEN

MSB har sedan maj 2012 stöttat UNMAS insats med direkt koppling till Syrienkrisen. På grund av säkerhetsläget i Syrien har insatsen varit baserad i Amman i Jordanien.

MSB har sedan starten bemannat UNMAS kontor (UNMAO) i Amman med en Support Service Officer och en Programme Officer för det administrativa stödet, en IMSMA-expert för att samla in, bearbeta och distribuera data avseende förekomsten av minor och oexploderad ammunition samt en medicinsk koordinator för att säkerställa säkerhet och medicinsk standard.

Den akuta situation som råder i en väpnad konflikt innebär att UNMAS behöver etablera sig redan i ett tidigt skede då kartläggning och röjning av explosiva rester från konflikten och ERW (Explosive Remnants of War) utgör ett stort problem och ett faktiskt hinder för övriga humanitära aktörer att bedriva verksamhet.

Med anledning av ytterligare en förfrågan från UNMAS har MSB haft beredskap för att kunna skicka upp till tre EOD-team till Syrien. Avsikten var att dessa team skulle förbereda och genomföra kartläggning och röjning av de omfattande mängderna ERW. Då säkerhetsläget i Syrien under 2012 omöjliggjort insats inne i Syrien, har MSB inte kunnat aktivera dessa tre EOD-team, men beredskapen har behållits över tiden. I december 2012 gjordes en översyn av behov och förutsättningar. Beslut togs, i samråd med UNMAS, att byta ut medicinsk koordinator mot MRE (Mine Risk Education). Det innebar att MSB bidrog med fyra experter, en handledare inom MRE, en logistiker, en person inom informationshantering och en programme officer.

DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO (DRK)

Den fleråriga insatsen med maskinell röjning avslutades årsskiftet 2011/2012. En omfattande flytt och avveckling av insatsen med dess materiel påbörjades och avslutades under första halvan av 2012. Huvudmängden av materielen donerades till UNMAS för fortsatt bruk i DRK.

Insatsen resulterade i att mer än 1 380 000 m² (inklusive väg, brofästen och arbetsytor) mark säkrades från minor och oexploderad ammunition. Lokalbefolkningen har därmed kunnat återgå till ett mer normalt liv när åkrar och odlingsbar mark återlämnats och blivit mindre beroende av alternativa försörjningsmetoder. Mer än 30 kilometer väg har öppnats och förstärkts för att klara tunga transporter. Tre permanenta broar byggdes och blev en förutsättning för öppning av vägavsnittet. Detta arbete har bidragit till en ökad handel i området samt möjliggjort humanitär närvaro, vilket också främjar utvecklingsbiståndet och den långsiktiga utvecklingen i området.

Vidare har 50 lokalanställda utbildats och kompetensutvecklats inom olika områden. Maskiner och utrustning har donerats till UNMACC (United Nations Mine Action Coordination Centre) i DRK, som därmed kan fortsätta att långsiktigt bedriva minröjningsverksamhet i andra delar av landet. UNMACC-DRK har genom insatsen fått goda kunskaper om hur maskinella resurser på bästa sätt kan nyttjas tillsammans med en manuell minröjningskapacitet.

LIBYEN

MSB bidrog även 2012 med omfattande minhanteringsinsatser i Libyen. Det handlade om stöd till både ICRC och UNMAS med olika typer av insatser/sekonderingar.

ICRC begärde i december 2011 att det stöd som hade påbörjats våren 2011 skulle fortsätta första halvåret 2012 med två EOD-team från MSB. Bakgrunden var att min- och OXA-problematiken fortsatte vara ett hot mot civilbefolkning, humanitära aktörer och inte minst säkerhetsmässigt för ICRC att kunna verka i området. Teamen arbetade huvudsakligen från Misrata och Sirte.

Teamet från Misrata arbetade främst i Bani Walid när säkerhetssituationen så medgav. Förutom en förlängning på sex månader, efterfrågades även stöd med en teknisk koordinator med huvuduppgift att samordna de båda EOD-teamens operativa verksamhet samt vara tekniskt stöd till ICRC-delegationen i Libyen. Både teamen och koordinatorn har skapat ett gott anseende för MSB:s förmåga att bemöta ICRC:s behov av tekniskt kunnig EOD-personal. Insatsen resulterade i att arbetet i nämnda områden påskyndades med ökad röjning som följd och därmed undanröjande av hot mot civilbefolkning.

En ovanlig insats under 2012 var att stödja UNMAS med en vapenregistreringsexpert i Libyen för att bygga upp registrering och kontrollskapande åtgärder för omhändertagen ammunition och vapen efter kriget. Foto: DEAN SIMPSON

UNMAS begärde under 2011 stöd av MSB i form av två Operations officers för prioritering, koordinering, samverkan och kvalitetssäkring av minhanteringsverksamheten i Libyen. Dessutom en IMSMA-expert för att kunna utveckla och säkerställa det påbörjade informationsinsamlingsarbetet. Dessa tre UNMAS-sekonderingar har fortsatt vara bemannade under 2012 och kommer att avslutas i början av 2013.

Under mitten av 2012 efterfrågade UNMAS en vapenregistreringsexpert för att bygga upp registrering och kontrollskapande åtgärder för alla vapen och den ammunition som okontrollerat florerar bland den libyska befolkningen. MSB svarade på denna begäran med sekondering av tekniskt kvalificerad personal. En omfattande kartläggning är utförd och strukturer för arbetet har utarbetats. Sekonderingen fortgår in i 2013.

MSB hade 2012 fem sekonderingar inom EUPOL Afghanistan, däribland två IT-experter som medverkat till att kommunikationen förbättrats mellan bland annat fältkontoren. På bilden ses en av IT-experterna, John Isaksson, i arbete i Kabul.

4. Civil konflikthantering

MSB medverkar i Sveriges arbete inom civil konflikthantering genom att sekondera personal till bland annat EU:s missioner inom ramen för den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken (GSFP). Detta inkluderar befattningar inom transport och logistik, ekonomi, upphandling, IT, sjukvård och räddningstjänst. Det skapar de tekniska och logistiska förutsättningarna för missionerna att genomföra de operativa uppdragen. Under 2012 har tre nya missioner tillkommit.

AFGHANISTAN

MSB har under året haft fem sekonderingar inom EUPOL Afghanistan, samtliga på högkvarteret i Kabul. Vid årets slut innehades tjänsterna av två IT-experter, en sjuksköterska, en brandchef samt chef för missionens upphandlingsverksamhet. Säkerhetsläget har fortsatt vara svårt, men missionens verksamhet med utveckling av Afghanistans polisväsende har ändå kunnat genomföras i stort sett enligt plan. Nuvarande mandat gäller fram till 31 maj 2013, men kommer med största sannolikt att förlängas.

GEORGIEN

Verksamheten inom EUMM (European Union Monitoring Mission) har pågått sedan oktober 2008. MSB har under året sekonderat två logistiker, en inköpare, en ekonom och en IT-expert. Patrulleringen och övervakningen av gränserna mot Sydossetien och Abchasien har fortsatt i samma omfattning som 2011. Likaså har stödåtgärden till flyktingar som finns i landet fortsatt.

DE PALESTINSKA OMRÅDENA

MSB har under andra hälften av 2012 sekonderat en säkerhetsexpert till EUPOL COPPS huvudkontor i Ramallah på Västbanken. Verksamheten med utveckling av det palestinska polisväsendet har kunnat genomföras enligt plan och berördes inte av oroligheterna i och omkring Gaza. Säkerhetsläget på Västbanken har varit stabilt.

Från 1 maj 2012 sekonderar MSB tre personer till observatörsorganisationen TIPH (Temporary International Presence in Hebron) på Västbanken, en läkare, en sjuksköterska och en logistiker. Övriga deltagande länder är Norge, Danmark, Schweiz, Italien och Turkiet. Uppgiften är att observera och rapportera incidenter och konflikter mellan den palestinska befolkningen och judiska bosättare i staden.

KOSOVO

EULEX-Kosovo är EU:s polis-, tull- och rättsstatsmission som efter Kosovos självständighetsförklaring den 17 februari 2008 har stöttat regionens myndigheter och juridiska instanser. MSB ger ett omfattande stöd till missionen, vilket sker genom sekonderingar av personal till en stor del av de tjänster som ingår i den missionsstödjande verksamheten. Stödet utgörs i första hand av bemanning av tjänster inom områdena logistik, HR, transport, sjukvård, IT/kommunikation, säkerhet och informationshantering.

EULEX är MSB:s största mission inom civil konflikthantering och har pågått sedan 2008. Under 2011 och 2012 har en rad omstruktureringar och en centralisering genomförts. Detta har gjort att den utsända personalen till största delen nu är stationerad i Pristina. Insatsen är inne i en fas av överlämning av ansvar till nationella myndigheter och antalet internationell personal fasas därför ut efter hand. Antalet sekonderade från MSB var under 2012 totalt 21 personer. Personalstyrkan drogs under året ner till 15 personer.

DEMOKRATISKA REPUBLIKEN KONGO

MSB har en person sekonderad till EU:s stöd till polisverksamheten i DRK. Den sekonderade arbetar med IT och kommunikationssystem. Uppgiften är att se till att polisverksamheten får det stöd den behöver för att kunna verka utan avkall på fungerande samband och IT-support. Experten verkar även till stor del som utbildare av såväl internationell EU-personal som kongolesiska poliser och stödfunktioner.

NYA GSFP-MISSIONER

Inom ramen för EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik (GSFP) startades tre nya civila missioner under 2012, samtliga i Afrika:

- **EUCAP Nestor** stödjer staterna på Afrikas horn (Somalia, Djibouti, Kenya, Tanzania och Seychellerna) och västra Indiska Oceanen att utveckla den egna kapaciteten för sjöfartsskydd och samhällsstyrning, inklusive rättslig kapacitet. MSB bidrog med kompetens till den Technical Assessment Mission som EU genomförde och stöd med två personer inom ramen för missionens verksamhet.
- Det övergripande syftet för **EUCAP Sahel** är att förbättra kapaciteten hos Nigers säkerhetsstyrkor för att bekämpa terrorism och organiserad brottslighet. MSB har under året bidragit till missionen med en person inom sjukvård.
- En del av EU:s övergripande strategi är även att stödja nybildade Sydsudan att utvecklas till en stabil stat. **EUAVSEC** är den civila mission som ska stärka flygsäkerheten i landet, främst Juba International Airport. MSB stödjer missionen med två personer.

5. Stärkande av katastrofberedskap

MSB har under 2012 genomfört en rad insatser i syfte att stärka länders och regioners kapacitet och beredskap att hantera kriser och katastrofer. Nedan redovisas konkreta insatser för katastrofriskreducering (Disaster Risk Reduction, DRR).

PAKISTAN

MSB stödde OCHA i Pakistan under 2012 med sekondering av en Humanitarian Affairs Analyst med inriktning på tidig återuppbyggnad/beredskapsplanering. Efter de kraftiga översvämningarna 2010 och 2011 skapades en nationell plan för att bistå myndigheterna. MSB:s sekonderade skulle bland annat leda och ge tekniskt stöd till analytiker i utvecklandet av metoder för datainsamling gällande tidig återbyggnad. En metod för initiala sektorsövergripande bedömningar vid en katastrof/kris skapades och testades 2012 med mycket positivt utfall. Metoden används nu inom hela OCHA. Även samordningen inom FN samt med den nationella katastrofhanteringsmyndigheten stärktes under insatsen.

SYDÖSTRA EUROPA

MSB har sedan 2009 samarbetat med Disaster Prevention and Preparedness Initiative for South Eastern Europe (DPPI SEE) och The Capacity for Disaster Risk Reduction Initiative (CADRI) inom katastrofriskreducering i två olika projekt. Länderna som mottagit olika former av stöd är: Albanien, Bosnien-Hercegovina, Bulgarien, Kroatien, Makedonien, Ungern, Moldavien, Rumänien, Serbien, Montenegro, Slovenien och Turkiet. Det nuvarande projektet har fortsatt att bygga på resultaten från det föregående projektet samt vidareutvecklat delar av kursmaterial och framtagna manualer. Inom ramen för det nuvarande projektet har ytterligare DRR-utbildningar samt en utbildning av trainers genomförts.

Ökad medvetenhet är ett av de mest framträdande resultaten av projektet, där DRR lanserades som ett nytt sätt att tänka och arbeta. I regionen finns nu 30 föreläsare vilka kan nyttjas för utbildningar inom ramen för DPPI:s Disaster Management Training Programme (DMTP) samt ett utbildningsmaterial inom DRR anpassat för regionen. Insatsen har resulterat i ett förbättrat regionalt nätverk bland experter inom organisationer av vikt för katastrofriskreducering. Detta har underlättat kommunikation och informationsutbyte och därmed stärkt beredskapen.

MSB har sedan 2010 deltagit i det EU-finansierade programmet ”Civil Protection Cooperation for the candidate and potential candidate countries”. Det syftar till att stärka de nationella katastrofhanteringsmyndigheterna i Albanien, Bosnien-Hercegovina, Kroatien, Makedonien, Serbien, Montenegro, Kosovo och Turkiet. Programmet ska bidra till att utveckla mottagarnas civilskyddskapacitet och föra mottagarna närmare EU:s civilskyddsmekanism.

MSB ingår i ett konsortium under slovensk ledning och här finns representation också från Kroatien och Tyskland. Under 2012 genomfördes två större övningar i Kroatien, en tabletop-övning samt en fältövning, båda med översvämningsscenario. Konsortiet, som MSB ingick i, planerade och ledde övningarna. Syftet var att testa kapaciteten hos de deltagande ländernas räddningsstyrkor.

MSB var aktivt i många länder inom katastrofriskreducering 2012. Bland annat deltog MSB i en större fältövning med översvämningsscenario i Kroatien. I spetsen för MSB-delegationen fanns generaldirektör Helena Lindberg, här i samspråk med Roger Valberg, som ingår i MSB:s personalpool för insatser. I övningen representerade Valberg EU-MIC. Foto: OLIVIA FORSBERG

De koordinerande samt deltagande länderna övades även i storskalig samordning och kommunikation, exempelvis etablering av On-Site Operations Coordination Centre (OSOCC) och begäran av stöd via ECHO-MIC. Utfallet av övningarna visade på en stärkt kapacitet inom de deltagande ländernas räddningsarbete och en övergripande ökad förståelse för EU-samordning och EU-mekanismen.

BOTSWANA

MSB har tillsammans med Botswanas National Disaster Management Office (NDMO) inlett så kallad aktörssamverkan för att stärka Botswanas nationella katastrofberedskap samt utveckla båda myndigheternas kunskap och kapacitet. Projektet fokuserar på att stärka den förebyggande och förberedande katastrofhanteringsförmågan och öka den sektorsövergripande samordningen på alla administrativa nivåer i Botswana. En workshop för kartläggning av samhällsviktiga funktioner genomfördes av NDMO och MSB i Botswana. Representanter för olika samhällsviktiga funktioner deltog.

DR4-KURS I DAKAR

I november 2012 genomfördes Overview course on Disaster Risk Reduction, Response and Recovery (DR4) i Dakar, ett samarbete mellan MSB, Unicef, Svenska Röda Korset och IFRC. Förutom från medverkande organisationer deltog nationella katastrofhanteringsmyndigheter och NGO:er. Kursen syftade till att öka deltagarnas kunskaper kring katastrofriskreducering, öka förmågan att initiera DRR-aktiviteter i regionen, integrera DRR i projekt och program samt skapa ett nätverk.

MSB har i flera år stöttat Mocambiques institut för katastrofhantering, INGC. Det nära samarbetet med INGC, för närvarande i ett treårigt projekt, har gjort MSB till en välkänd aktör i det för naturkatastrofer utsatta landet. På bilden intervjuas MSB:s team leader Louis Anderson i samband med en stor katastrofövning under hösten 2012. Foto: STIG DAHLÉN

MOCAMBIQUE

MSB stödjer den nationella myndigheten för katastrofhantering i Mocambique, INGC (National Disasters Management Institute), genom ett katastrofriskreducerande projekt under tre år. Insatsen sker med finansiering från utvecklingsbiståndet, från att inledningsvis ha varit finansierat av humanitärt bistånd. Övningsverksamheten, som har varit en del av MSB:s stöd, har resulterat i att INGC har identifierat prioriterade områden som behöver utvecklas och stärkas och som är en del i det långsiktiga stödet från MSB till INGC. Det är främst telekommunikation, operativ ledning och samordning på olika nivåer och mellan aktörer, beredskapsplanering samt utvecklandet av operativa standardrutiner för olika funktioner.

En telekommunikationsmodul vid INGC:s operativa center i Maputo används kontinuerligt för service och underhåll samt utbildning och övning. Förbättringar av INGC:s telekommunikationssystem har genomförts på provinsnivå under året. Planeringsprocessen för INGC:s övningsverksamhet har utvecklats med inriktning mot tydligare målformuleringar, prioriterad inriktning, intern och extern samverkan, utbildning, utvärdering samt implementering av gjorda erfarenheter.

VÄSTAFRIKA

Inom West Africa Disaster Management Capacity Building Project (WADMCB) har MSB tillsammans med Svenska Röda Korset och IFRC samverkat för att stärka katastrofberedskapen hos rödakorsföreningarna i Liberia och Sierra Leone.

Via ett antal utbildningar och workshops har projektet tagit fram lokala förvarningssystem, arbetat med organisationsutveckling på genderområdet samt färdigställt beredskapsplaner och katastrofhanteringspolicies. De senare reglerar också Röda Korsets ansvar och mandat i förhållande till regeringarna i Sierra Leone och Liberia. Under året har rödakorsföreningarna fått stöd att bygga robusta system för radiokommunikation och till att kommunicera policy och strategier inom katastrofhantering.

En handbok för införandet av tidiga varningssystem på lokal nivå har tagits fram som bygger på erfarenheter från projektet. Handboken är en del av federationens utbildningsresurser men kan även användas av andra aktörer. Personal från de två rödakorsföreningarna har anlitats som resurs för införande av tidiga varningssystem i andra nationella föreningar i Västafrika. Resultatet från projektet presenterades på Rödakorsfederationens Pan African Conference i Addis Abeba i oktober i syfte att inspirera andra nationella rödakorsföreningar i Afrika.

WADMCB avslutades 30 juni 2012 och den externa utvärderingen av MSB:s insatser har varit positiv. Projektet har försett de nationella föreningarna med relevanta kunskaper inom katastrofhantering. Framgångarna i projektet har möjliggjorts genom en kombination av teknisk kunskapsförmedling på rätt nivå, ”learning by doing” samt ett aktivt deltagande av nationella myndigheter. Vidare har projektet byggt ett operativt ramverk genom att länka utbildning med framtagande av policy för katastrofhantering.

SEKONDERINGAR OCH FÖRBEREDANDE ARBETEN

Under 2012 genomfördes ett tiotal sekonderingar med direkt inriktning på katastrofriskreducering, bland andra DRR-experter till Unicefs regionalkontor i Senegal och till WFP i oPt (occupied Palestinian territories). Två andra exempel är sekonderingarna av en WASH-expert till Unicef i Burma under sex månader och stödet till UNDP i Montenegro (National disaster reduction advisor).

Senegal: Fokus på sekonderingen av DRR-experten till Senegal har legat på strategisk rådgivning och erfarenhetsbyggande. Experten har genom sitt uppdrag ett stort inflytande på Unicefs DRR-policyutveckling, både regionalt och globalt. Insatsen visar på goda möjligheter för MSB som en svensk sekonderande myndighet att på ett långtgående sätt kunna bidra till den internationella utvecklingen av katastrofriskreducering.

De palestinska områdena: Rekognoseringsresorna till oPt har resulterat i en ansökan till Sida. Finansiering godkändes för den inledande fasen av ett kapacitetsutvecklingsprojekt inom urban sök- och räddningskapacitet. MSB har även fört en dialog med berörda partners med fokus på projektmål och genomförande.

MSB tillhandahåller förstärkningsresurser som stöd till kommunerna då räddningstjänstens resurser är otillräckliga, bland annat för kemikalieolyckor. Foto: ANNA DYNE

6. Övriga insatser

Under denna rubrik redovisas MSB:s nationella stödinsatser, insatser med särskilda snabbinsatsförmågor samt andra internationella insatser till icke biståndsländer, så kallade icke DAC-länder. Avsnittet spänner därmed över ett brett spektrum med allt från nationellt stöd vid räddningstjänstinsatser till stöd med evakuering av personer med hemvist i Sverige vid allvarliga händelser i utlandet.

NATIONELLA INSATSER

Med nationella insatser menas insatser med stöd av MSB till kommunala och andra aktörer i Sverige. MSB genomför inte, eller har ansvar för, räddningstjänstinsatser. Däremot har myndigheten i uppdrag att hålla vissa resurser som kan stödja kommunerna när de genomför räddningstjänstinsatser. MSB har sådana förstärkningsresurser för översvämning, oljeskadehändelser, kemikalieolyckor, elbortfall och skogsbrand. Resurserna är främst tänkta att användas för nationellt bruk, men kan vid behov även nyttjas internationellt.

MSB:s oljeskyddsdepåer aktiverades under 2012 på Tjörn och i Söderhamn. Saneringen efter det stora oljeutsläpp som inträffade utanför Tjörn 2011, avslutades i november. I Söderhamn inträffade ett talloljeutsläpp på en industri i slutet av 2011 och sedan ytterligare ett under 2012. De båda talloljeinsatserna har gått i varandra och saneringsarbetet pågick fortfarande i början av 2013, bland annat med båtar från MSB. Söderhamnshändelsen är speciell i det avseendet att MSB:s oljeskyddsresurser egentligen inte är tänkta för utsläpp på land. Oljan rann dock ut i havet i samband med utsläppet. Eftersom MSB:s resurser bedömdes bidra till en effektiv insats fattades beslut om att de skulle aktiveras.

Under 2012 stöttade MSB räddningstjänster med översvämningsmateriel vid flera tillfällen. Framförallt efterfrågades resurserna under juli månad på grund av mycket nederbörd och höga flöden i södra Sverige. Bland annat sändes översvämningsbarriärer

MSB:s översvämningsbarriärer efterfrågades vid flera tillfällen under 2012, bland annat för att som på bilden skydda en kommunal pumpstation för avlopp i Högsby. Foto: LENNART DANIELSSON

och småpumpar till Hultsfred och Högsby. Då kommunerna använt barriärerna tidigare behövdes ingen stödpersonal från MSB vid insatserna. I slutet av året fick Karlstad stöd med sandsäckar då vattenståndet i Vänern var högt och hotade bebyggda områden.

Insatser med MSB:s förstärkningsresurser vid kemikalieolyckor har under året exempelvis utgjorts av stöd till Kustbevakningen för analys av okänd vätska, stöd till polisen vid attentat med farligt ämne mot USA:s ambassad, analys av pulver i lägenhet, analys efter brand på Etnografiska museet, indikering efter misstänkt sabotage mot dricksvattentäkt i Värmland samt läktring av 120-gradig vätska från en tankbil som kört i diket och vält. Den svala och fuktiga sommaren innebar att skogsbrandrisken var låg och MSB:s skogsbrandsdepåer behövde därför inte aktiveras.

INSATSER MED SNABBINSATSFÖRMÅGOR

Med snabbinsatsförmågor avses här det svenska nationella ambulansflyget (SNAM) och SWIFT (Swedish International Fast Response Team) för sök- och räddningsarbete exempelvis efter en jordbävning, samt den så kallade Stödstyrkan. Stödstyrkans syfte är att i en situation då många personer med hemvist i Sverige drabbas av en olycka eller katastrof utanför Sverige, med kort varsel ska kunna stödja utlandsmyndigheter och de nödställda. Styrkan förvaltas tillsammans med Socialstyrelsen, Rikskriminalpolisen, Rädda Barnen, Svenska Röda Korset och Svenska Kyrkan. Varken SNAM, SWIFT eller Stödstyrkan var aktiva vid insatser under 2012.

INSATSER I ICKE DAC-LÄNDER

Dykexpert till Italien: Under dykinsatserna i samband med förlisningen av lyxfärjan Costa Concordia utanför Italiens kust, begärde Italien hjälp med att få fram expertis till en rådgivande grupp som skulle bistå räddningsledningen. MSB koordinerade denna förfrågan för svensk del och bidrog med att få fram en dykexpert från dykskolan på Räddningstjänsten Storgöteborg som åkte till Italien och deltog i expertgruppen.

Fotnot: DAC-land innebär att ett land officiellt är klassat som låginkomstland (DAC= OECD:s biståndskommitté).

7. Kvalitetshöjande perspektiv

För att höja kvaliteten och effektiviteten på insatserna har MSB tagit fram inriktningar för arbetet med integrering av de tvärgående perspektiven genus och miljö. Integreringen gynnas av nära samverkan då det ofta är liknande angreppssätt som behövs. Målet är också gemensamt; att utföra insatser av så god kvalitet som möjligt som når alla grupper i samhället och bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling. MSB:s bedömning är att arbetet inom genus- och miljöområdena behöver fortsätta över tid för att nå resultat fullt ut, men viktiga steg tas kontinuerligt. Mycket arbete görs även för att säkerställa att erfarenheter samlas in från genomförda insatser och att dessa införlivas i den dagliga verksamheten och i planerade insatser.

MILJÖHÄNSYN I INSATSERNA

MSB har länge arbetat proaktivt med miljöfrågor inom ramen för insatsverksamheten. Inriktningsdokumentet, ”Inriktning för arbetet med miljöintegrering i insatsverksamheten 2011-2015”, har gett det miljöförbättrande arbetet ett ramverk. De övergripande målen för 2015 är att MSB har integrerat miljöperspektivet genom hela insatscykeln samt att personal som arbetar med insatserna, på huvudkontor såväl som i fält, har god förståelse för och förmåga att arbeta med ett integrerat miljöperspektiv. Vidare ska MSB ha som mål att lyfta miljöfrågan internationellt i dialogen med samarbetspartners. Under 2012 användes miljöexpertisen ”miljörådgivare i fält” (Environmental Field Advisor – EFA) vid ett flertal tillfällen, ramarna för en miljöhandbok för insatsverksamheten har tagits fram, miljökomponenter i utbildningar har setts över och beslut om att förbättra baslägerkonceptet ur ett miljöperspektiv har tagits.

Miljöstöd till flyktingläger i Jordanien

Till följd av flyktingströmmen från Syrien till Jordanien upprättades Za’atri flyktingläger i norra Jordanien under sommaren 2012. På grund av tidsbrist samt begränsad möjlighet att påverka lokalisering av lägret fick man ta till tillfälliga tekniska lösningar för att snabbt tillgodose flyktingarnas omedelbara behov. Som stöd till att etablera mera långsiktigt hållbara lösningar, samt för att på ett övergripande plan förbättra miljösituationen för flyktingarna i lägret, genomförde två miljörådgivare en miljöbedömning av lägret som resulterade i förslag på kort respektive medellång sikt på hur lägret kunde förbättras för de boende. Rekommendationer inför upprättandet av framtida flyktingläger gjordes också med en förhoppning om att underlätta ett mer långsiktigt tänk från början i dessa läger.

Miljöanalysen resulterade i omedelbart utökat stöd från MSB till Unicef i form av en avloppsvattenexpert med uppgift att tillse hållbar sanitetshantering inom lägret. Förhoppningsvis kommer utökat stöd även att ges på ett bredare miljöplan, för att säkerställa ett sektorövergripande grepp kring byggplanering, markanvändning, vatten och sanitet samt övrig naturresurshantering.

Miljöförbättring av boendecamp i Demokratiska Republiken Kongo (DRK)

En miljörådgivare har genomfört en miljöanalys, inklusive en grundlig energiberäkning, av en boendecamp som MSB tidigare byggt åt UNHCR i Dungu, DRK. Syftet var att presentera rekommendationer om miljöförbättrande åtgärder samt bedöma vad dessa skulle kosta. Fokus för studien var energiförsörjning, hur energibesparing skulle kunna göras samt förslag på miljövänligare energialternativ, men förbättringsförslag lämnades även kopplat till vatten, sanitet och avfallshantering.

Lars Åhsberg var under 2012 utsänd som miljörådgivare i fält, bland annat till Dungu i nordöstra Demokratiska Republiken Kongo. Här ses han på flygplatsen i Dungu, klar att resa vidare mot ytterligare en MSB-insats i DRK. Foto: CAROLINA WENNERHOLM

Miljöutbildning i DRK

Tillsammans med en genusrådgivare samt två hälsokoordinatorer besökte en miljörådgivare från personalpoolen lastbilsflottan som MSB drev tillsammans med WFP i DRK. Där genomförde de utbildning i tre dagar och tränade personalen i fält, MSB-personal såväl som lokalanställda hos samarbetsparterna. Syftet var att ge en grundläggande förståelse för dessa ämnesområden samt fördjupad inblick i mervärdet av att integrera perspektiven inom ramen för transport och logistik. Konkreta förslag på förbättringsåtgärder kopplade till deras dagliga arbete med drift av lastbilsflotta samt verkstad och underhåll utvecklades gemensamt.

Miljö inom katastrofhantering och tidig återuppbyggnad

MSB har, genom stöd till FN:s expertorgan för miljörelaterade katastrofhändelser (OCHA/UNEP Joint Environmental Unit - JEU), bidragit till byggande av webbportal, utveckling av riktade utbildningar samt vidareutveckling av verktyg som möjliggör ett mer förberedande och förebyggande arbete att hantera dessa frågor på nationell nivå i låg- och medelinkomstländer. MSB har ordförandeskapet i den FN-anknutna Advisory Group on Environmental Emergencies under 2011-2013. En pilotutbildning för nationella myndigheter – Beyond Response – genomfördes regionalt i Västafrika i november och webbportalen lanseras officiellt av FN i maj 2013. Projektet finansieras av Sida och avslutas i juni 2013.

MSB sekonderade under sex månader en miljörådgivare till JEU med syfte att driva på de ovannämnda projekten. Följden blev även att miljö som kvalitetshöjande perspektiv inom humanitär katastrofhantering lyftes på agendan och diskussioner har inletts om hur miljö ska integreras och behandlas inom ramen för FN:s klusterverksamhet.

2012 engagerades Susanne Risser som Gender Field Advisor (genusrådgivare i fält) med uppgift att säkerställa att genderfrågorna integreras i MSB:s treåriga projekt i samarbete med Mocambiques nationella katastrofinstitut, INGC. Hon är stationerad i huvudstaden Maputo, där hon hösten 2012 hade nära kontakt med INGC:s Gender Focal Point Sandra Chilenque. Foto: STIG DAHLÉN

JÄMSTÄLLDHET OCH MÅNGFALD

FN:s säkerhetsrådsresolutioner om kvinnor, fred och säkerhet (1325, 1820 med flera) är vägledande för MSB:s arbete och avspeglas i principerna om jämställdhet och mångfald i myndighetens operativa verksamhet. Utgångspunkten i ett integrerat genusperspektiv i MSB:s insatser är att kvinnors, mäns, flickors och pojkars olika situation och behov påverkar insatsernas utformning, vilket är extra viktigt där MSB har längre och mer omfattande insatser och därmed större påverkan på utformning.

Jämställdhet och mångfald är en prioriterad fråga i dialogen med samarbetsorganisationerna. Kvinnors aktiva deltagande är viktigt såväl ur ett jämställdhets- som ett mångfaldsperspektiv och MSB strävar efter att öka kvinnors aktiva deltagande i insatserna.

Ur ett bemanningsperspektiv (insatser) ligger könsbalansen kvar på 24 procent kvinnor jämfört med föregående år. Vad gäller rekrytering (till personalpoolen) minskade andelen kvinnor 2012 från 38 till 33 procent. Detta kan förklaras med att rekrytering främst skett inom traditionellt mansdominerande yrken som minhantering och räddningstjänst.

Andel kvinnor i insatsverksamheten	2009	2010	2011	2012
Andel rekryterade kvinnor till personalpoolen	37%	36%	38%	33%
Andel kvinnor som deltog i insatser	19%	26%	24%	24%

Under 2012 genomfördes tre introduktionsutbildningar för personal i resurspoolen. En halvdags föreläsning ägnades åt MSB:s riktlinjer för jämställdhet och vikten av att genusperspektivet integreras i de internationella insatserna. Andelen kvinnor som gått introduktionsutbildningen de fyra senaste åren framgår av denna sammanställning:

Deltagande i introduktionskurs	2009	2010	2011	2012
Andel kvinnor i procent	33	27	29	31

MSB:s målsättning är att genusrådgivaren ska träffa all insatspersonal inför utresa för att ytterligare diskutera möjligheter att arbeta med mångfald och jämställdhet kopplat till det specifika uppdraget. MSB:s handbok i jämställdhet fungerar fortsatt väl som praktiskt verktyg för insatspersonal.

MSB stod 2012 värd för kursen Gender Advising in the Field and in Operations (GAFO). 15 deltagare (varav nio kvinnor) deltog från MSB, Folke Bernadotteakademin, Polisen och Försvarsmakten.

Gender Field Advisor i Mocambique

I det fleråriga samarbetet med Mocambiques nationella katastrofinstitut, INGC, har hänsyn till miljö och jämställdhet lyfts fram. Under 2012 anställde MSB på deltid en Gender Field Advisor (GFA), bosatt i Maputo. Genusrådgivaren ska med sin expertis säkerställa att genusfrågorna integreras i det fortsatta samarbetet med INGC. Rådgivaren har regelbunden dialog med INGC:s Gender Focal Points och andra organisationer med relaterad verksamhet samt med MSB:s högkvarter.

Genusutbildning i DRK

En genus- och en miljörådgivare från MSB genomförde gemensamt i mars 2012 tre heldagsutbildningar för intern och lokal personal samt kollegor från WFP inom ett Fleet Management Project i DRK, i orterna Goma, Dungu och Kalemie. Utbildningen syftade till att ge personalen en introduktion till genus och miljö som en del i det dagliga arbetet. Utbildningen ledde till ökad medvetenhet om vikten av ett genusperspektiv i samband med utdelning av förnödenheter.

Våren 2012 genomfördes tre heldagsutbildningar på tre orter i DR Kongo, där MSB:s lastbilsflotta hade insatspersonal och lokalanställda. Utbildningen omfattade både miljö- och genusfrågor. På bilden leder MSB:s Carolina Wennerholm ett inslag i utbildningen, en värderingsövning. Foto: LARS ÅHSBERG

ERFARENHETSÅTERFÖRING OCH KVALITETSUTVECKLING

MSB genomför varje år hundratals insatser, vilka genererar stora mängder erfarenheter och lärdomar. I syfte att vara en lärande organisation samlas erfarenheterna systematiskt in för att därefter föras in i verksamheten som kvalitetshöjande åtgärder. I centrum för detta arbete står ett antal verktyg och metoder:

- Digitaliserad enkät till insatspersonal vid projektslut med främsta syfte att utvärdera stödet från MSB före, under och efter insats. Fyra kvalitetsindikatorer mäts extra noggrant via frågorna. De är Insatssupport, Hälsa och säkerhet, Genusperspektiv samt Målformulering och resultat. Indikatorerna har valts utifrån externa krav och förväntningar på MSB samt interna målsättningar och prioriteringar inom organisationen.
- Avrapportering under och efter insats mellan insatspersonal och projektledare.
- Vid behov anordnas återträff för specifika insatser.
- Särskilda seminarietillfällen där insatspersonal och MSB internt, samt vid behov även partnerorganisationer, träffas för att diskutera framgångsfaktorer och utvecklingsmöjligheter för specifika insatsförmågor.
- Genomgång görs av slutrapporterna, som skrivs för varje insats och relevanta uppgifter registreras för senare uppföljning.

De erfarenheter och lärdomar som framkommer bearbetas och tas om hand framförallt via implementering i verksamhetsplanering, men även i det dagliga insatshanteringsarbetet. Kunskaperna sprids även via interna seminarier och förs in i den projektledarhandbok som utgör stommen för arbetet med insatsverksamheten.

Exempel på hur erfarenhetsåterföring integrerades i insatsverksamheten under 2012:

- Under 2012 genomförde konsultföretaget InDevelop på uppdrag av Sida och tillsammans med Sida och MSB en omfattande studie av MSB:s internationella biståndsfinansierade verksamhet (Study of Sida's Support to the Swedish Civil Contigencies Agency (MSB) 2006-2011). Syftet med studien var att analysera MSB:s verksamhet generellt, MSB:s projekt i fält samt samarbetet mellan Sida och MSB. Resultatet av studien och rekommendationerna implementeras 2013, koordinerat med Sida.
- I december 2011 anordnades ett utvecklingsseminarium för MSB:s insatsförmåga basläger, med Camp Dolo Ado projektet i Etiopien fortfarande igång. Under seminariedagarna förtydligades vikten av att ha en distinkt ansvarsfördelning mellan MSB och partnerorganisation samt vikten av att tidigt planera för exitstrategi. När MSB under sommaren 2012 påbörjade ett baslägerprojekt i Sydsudan i samarbete med UNHCR, användes lärdomarna från seminariet i planeringen och starten av projektet. Bland annat såg man till att upprätta ett så kallat "letter of agreement" med tydlig ansvarsfördelning samt planerade i ett tidigt stadie för exitstrategi.
- Hösten 2012 genomfördes två liknande utvecklingsseminarier. Det ena fokuserade på MSB:s förmåga att driva katastrofutvecklingsprojekt med externa partners. Seminariet berörde flera insatsförmågor, bland andra tidiga varningssystem och beredskapsplanering. Resultatet kommer användas vid liknande framtida projekt. Det andra utvecklingsseminariet handlade om ett av MSB:s mest efterfrågade stöd, transportförmågan. De synpunkter/erfarenheter som insamlades kommer bland annat att användas som underlag i dialogen med partners.

8. Statistisk och ekonomisk sammanfattning

Det totala antalet insatser ligger på motsvarande nivå som tidigare år. 2011 präglades av omfattande och kostnadskrävande insatser, vilket fick den ekonomiska omfattningen att öka kraftigt. Under 2012 har insatserna återgått till att vara kortare och mindre kostsamma. Detta är framförallt märkbart inom humanitära insatser. MSB strävar efter att på sikt hålla samman dessa mindre insatser till större gemensamma insatser för att förenkla och effektivisera den administrativa hanteringen kring insatsverksamheten.

Sett till antalet insatser domineras MSB:s insatsverksamhet alltjämt av de internationella humanitära insatserna. Detta mönster står sig från tidigare år. Värt att notera är den fortsatt höga efterfrågan på insatser inom området humanitär minhantering som håller i sig från 2011.

Tabell 1. Antal aktiva insatser per insatskategori, 2010-2012

Insatskategori	2012	2011	2010
Humanitära insatser	81	69	83
Humanitär minhantering	12	14	8
Tidig återuppbyggnad	1	6	8
Civil konflikthantering	10	10	12
Stärkande av katastrofberedskap	18	16	11
Totalt Bistånd	**122**	**115**	**122**
Nationella stödinsatser	19	21	13
Stödstyrkan	0	2	0
Insatser i icke biståndsland	1	3	1
Summa samtliga insatser	**143**	**141**	**136**

MSB är så kallad standby partner till ett antal FN-organ, för att snabbt kunna förse dem med stöd vid behov. Dessa partners är de vanligaste uppdragsgivarna för MSB. Uppdragen har fördelat sig enligt nedan mellan FN-organisationerna.

Tabell 2. Antalet insatser per samarbetspartner inom FN, 2012

FN-Organ	2012	2011
WFP	24	23
Unicef	25	16
UNHCR	22	13
OCHA	14	12
UNMAS	10	7
UNDP	3	0
Summa	**98**	**71**

80 procent av MSB:s biståndsinsatser kanaliseras således via etablerade standby-avtal med FN-organ.

DE VANLIGASTE INSATSTYPERNA

Insatser inom transport och logistik samt vatten och sanitet fortsätter vara de vanligaste insatstyperna i den internationella biståndsverksamheten.

Insatserna inom civil konflikthantering är inte inkluderade i nedanstående tabell. Dessa insatser omfattar bland annat ICT, transport och koordinering.

Tabell 3. Humanitära insatser per insatstyp, 2010-2012

Insatstyp	2012	2011	2010
Transport och logistik	24	18	27
Vatten och sanitet, hygien, miljö	13	14	14
Boende och kontor	11	15	10
Information och koordinering	29	21	33
Övrigt (sjukvård, säkerhet)	4	12	6

Under 2012 genomförde MSB totalt 122 biståndsinsatser i 39 länder.

Tabell 4. Antal insatser per insatsland, 2012

Insatsland	2012
Sudan och Sydsudan	16
Syrien	10
Etiopien	6
Kenya	6
Västbanken/Gaza	6
Libyen	5
DR Kongo	4
Mali	4
Haiti	3
Jemen	3
Kongo-Brazzaville	3
Uganda	3
Niger	2
Övriga	51

Insatserna var under året centrerade kring det politiskt oroliga gränsområdet mellan Sudan och Sydsudan samt i grannländerna till Syrien till följd av flyktingströmmarna därifrån.

FINANSIERING

MSB:s internationella insatser finansieras med externa medel, varav den största finansieringskällan är den humanitära ramöverenskommelse som myndigheten har med Sida. Överenskommelsen innebar en finansiering om 150 miljoner kronor för humanitära insatser. Utöver dessa stöder Sida även vissa insatser utanför den humanitära ramen. MSB har under 2012 fått ytterligare extern finansiering, främst från ICRC som har finansierat insatser inom humanitär minhantering och FN-organisationerna som på samma sätt som för 2011 har delat kostnaden för större insatser, främst WFP (Fleet Management) och UNHCR (camper).

Tabell 5. MSB:s finansiärer och intäkter för biståndsinsatser 2010-2012 (i tkr)

Finansiärer	2012	2011	2010
EU	584	23 458	4 195
Regeringskansliet	– [1)]	29 627	25 319
Sida	125 634	145 300	119 432
FN	22 789	29 445	14 977
ICRC	6 013	6 519	3 152
Övriga (DFID, valutakurs etc)	–	856	10 069
Summa	**155 020**	**235 205**	**177 144**

1) *Insatser inom civil konflikthantering finansierades tidigare direkt av Utrikesdepartementet men från och med 2012 kanaliseras dessa medel via Sida. Kostnaden för dessa insatser ligger kvar på samma nivå som 2011, knappt 30 miljoner kronor.*

Tabell 6. Kostnader (utfall 2012) per organisation, finansierat av Sida (i tkr)

Organisation	SEK
UNHCR	21 785
WFP	21 323
UNMAS	18 322
Unicef	13 316
OCHA	8 483
UNDP	1 946
UNDSS	874
UNDAC	135
Övriga organisationer (Röda Korset, CADRI, DPPI, IOM, med flera)	2 881
GSFP	29 888
Stöd till nationella myndigheter (DRR)	6 681
Summa	**125 634**

KOSTNADER FÖRDELAT PÅ LÄNDER

I tabellen redovisas kostnader per insatsland avseende externfinansierad biståndsverksamhet under 2012.

Tabell 7. Kostnader per insatsland 2012

Länder	SEK
Bangladesh	350 000
Burkina Faso	2 570 000
Burma	1 150 000
Centralafrikanska republiken	5 840 000
Elfenbenskusten	760 700
Etiopien	442 000
Gaza	2 305 000
Ghana	1 462 000
Haiti	6 295 000
Jemen	3 666 000
Kamerun	865 000
Kenya	3 753 000
Komorerna	177 500
Kongo Brazzaville	7 670 000
Filippinerna	166 000
Niger	890 000
Liberia	324 000
Libyen	4 223 000
Mali	5 369 800
Mauretanien	700 000
Montenegro	1 950 000
Nigeria	675 000
Nord-Korea	675 000
Pakistan	1 232 000
Palestinska områdena	4 730 000
Rwanda	1 252 000
Senegal	1 800 000
Somalia	770 000
Sudan	785 000
Sydsudan	37 150 000
Syrien	19 796 000
Tchad	1 455 000
Uganda	1 345 000
Övrigt	8 630 000
Summa	**131 224 000**

FÖRKORTNINGAR

CADRI	The Capacity for Disaster Risk Reduction Initiative
DAC	OECD:s biståndskommitté
DFID	Department for International Development
DPPI	Disaster Prevention and Preparedness Initiative
DPPI SEE	Disaster Prevention and Preparedness Initiative for South Eastern Europe
DRK	Demokratiska Republiken Kongo
DRR	Disaster Risk Reduction
ECHO	European Commission Humanitarian Aid & Civil Protection
MIC	Monitoring and Information Centre
EFA	Environmental Field Advisor
EOD	Explosives Ordnance Disposal
ERW	Explosive remnants of war
EUAVSEC	The European Union Aviation Security Mission
EUCAP Nestor	EU:s maritima insats vid Afrikas Horn
EULEX	European Union Rule of Law Mission
EUMM	European Union Monitoring Mission
EUPOL	European Union Police Mission
GSFP	EU:s gemensamma säkerhets- och försvarspolitik
ICRC	International Committee of the Red Cross
ICT	Information and Communication Technology
IFRC	The International Federation of Red Cross and Red Crescent Societies
INGC	Nationella katastrofinstitutet i Mocambique
IHP	International Humanitarian Partnership
IMSMA	Information Management System for Mine Action
IOM	International Organisation for Migration
MRE	Mine Risk Education
NGO	Non-Govermental Organisation
OCHA	Office for the Coordination of Humanitarian Affairs
OSOCC	On-Site Operations Coordination Centre
RRT	Rapid Response Team
Sida	Styrelsen för internationellt utvecklingsarbete
SNAM	Svenska Nationella Ambulansflyget
SWIFT	Swedish International Fast Response Team
UNDAC	United Nations Disaster Assessment and Coordination
UNDP	United Nations Development Programme
UNDSS	UN Department of Safety and Security
UNEP	United Nations Environment Programme
UNHCR	The UN Refugee Agency
Unicef	United Nations Children's Fund
UNMACC	United Nations Mine Action Coordination Centre
UNMAS	United Nations Mine Action Service
USAR	Urban Search and Rescue
WADMCB	West Africa Disaster Management Capacity Building Project
WASH	Water Sanitation and Hygiene
WFP	World Food Programme
WHO	World Health Organization

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)
651 81 Karlstad Tel 0771-240 240 www.msb.se
Publ.nr MSB517 - mars 2013 ISBN 978-91-7383-313-4